

УДК 342.9

Бровченко Юрій Васильович

*аспірант кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Brovchenko Yurii

*Postgraduate Student of the Department of Administrative Law and Administrative Activities
Yaroslav Mudryi National Law University*

ORCID: 0009-0007-2122-6956

DOI: 10.25313/2520-2308-2025-3-10830

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ КОЛАБОРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

A MODERN VIEW OF THE IMPLEMENTATION OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEASURES BY PUBLIC AUTHORITIES TO COUNTER COLLABORATIVE ACTIVITIES

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Анотація. У статті здійснено комплексне наукове дослідження адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності, які реалізуються органами публічної влади в умовах воєнного стану. З позицій адміністративного права проаналізовано ключові завдання таких заходів, визначено їх правову природу, цілі, суб'єктів реалізації та функціональні особливості. Особливу увагу приділено сучасному нормативно-правовому забезпеченню протидії колабораціонізму, у тому числі Закону України «Про основи національного спротиву», Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Кодексу України про адміністративні правопорушення та іншим актам.

У межах дослідження розроблено авторське визначення поняття «адміністративно-правові заходи органів публічної влади у сфері протидії колабораційній діяльності», запропоновано їх класифікацію за функціональним критерієм: превентивні (профілактичні), контрольно-наглядові та заходи адміністративного примусу. Визначено коло суб'єктів, уповноважених на реалізацію зазначених заходів, серед яких: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Служба безпеки України, Офіс Генерального прокурора, Рада національної безпеки і оборони України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Державне бюро розслідувань, органи місцевого самоврядування та військові адміністрації, центральні органи виконавчої влади.

Окремо проаналізовано адміністративно-правові функції Кабінету Міністрів України у сфері протидії колабораційній діяльності як одного з ключових координаторів державної політики в цій сфері. Окреслено основні проблеми, що перешкоджають ефективній реалізації адміністративно-правових заходів, серед яких: відсутність єдиного підходу до класифікації колабораційної діяльності, недостатній рівень міжвідомчої координації, прогалини в нормативному регулюванні.

На основі проведеного аналізу запропоновано конкретні напрями удосконалення механізмів адміністративно-правового реагування на прояви колабораціонізму, зокрема шляхом уточнення законодавчих дефініцій, посилення аналітичної функції органів публічної влади, впровадження інноваційних інструментів моніторингу та громадського контролю.

Вступ. В умовах триваючої агресії проти України особливої актуальності набуває питання ефективного реагування держави на прояви колабораційної діяльності, яка становить серйозну загрозу національній безпеці, територіальній цілісності та суспільному порядку. У цьому контексті важлива роль належить саме органам публічної влади, які наділені повноваженнями щодо формування та реалізації адміністративно-правових заходів протидії колабораціонізму.

Адміністративне право як галузь публічного права забезпечує нормативно-організаційні основи діяльності публічної влади у сфері запобігання та нейтралізації колабораційних загроз. Відповідно, адміністративно-правові заходи виступають не лише інструментом реагування на прояви лояльності до держави-агресора, а й важливим елементом правового механізму захисту державного суверенітету та публічного порядку. Сучасна практика протидії колабораційній діяльності потребує цілісного теоретико-правового осмислення, визначення завдань, типологізації адміністративно-правових заходів та уточнення кола суб'єктів, які здійснюють відповідні функції. Особливої уваги потребує аналіз нормативно-правової бази, яка регламентує цю діяльність, а також виявлення існуючих прогалин і недоліків у сфері адміністративного регулювання.

Мета. Метою статті є всебічне дослідження адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності, що здійснюються органами публічної влади.

Матеріали і методи. Дослідження базується на аналізі комплексу нормативних, аналітичних та науково-теоретичних джерел, що стосуються адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності. Основу матеріальної бази становлять Конституція України, профільні закони («Про правовий режим воєнного стану», «Про основи національного спротиву», «Про національну безпеку України» тощо), Кодекс України про адміністративні правопорушення, підзаконні нормативні акти, а також міжнародні документи та публічні звіти.

Методологія дослідження поєднує загальнонаукові та спеціально-юридичні методи. Застосовано системно-структурний підхід для класифікації адміністративно-правових заходів і аналізу суб'єктного складу. Формально-юридичний метод використано для тлумачення чинних норм, порівняльно-правовий – для зіставлення українського та європейського досвіду. Логіко-юридичний аналіз дозволив сформулювати авторське визначення ключових понять, а методи аналізу й синтезу – структурувати проблематику та запропонувати шляхи вдосконалення адміністративно-правових механізмів.

Результати. У результаті проведеного дослідження встановлено, що колабораційна діяльність є загрозою національній безпеці України, а адміністративно-правові заходи протидії їй становлять важливий інструмент публічної влади в умовах воєнного стану. Обґрунтовано авторське визначення таких заходів як нормативно врегульованих форм і методів діяльності органів публічної влади, спрямованих на попередження, виявлення, припинення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до співпраці з агресором.

Запропоновано функціональну класифікацію адміністративно-правових заходів на: превентивні, контроль-наглядові та примусові. Виокремлено суб'єктів, що здійснюють ці заходи, зокрема: Президента України, Верховну Раду, Кабінет Міністрів, СБУ, Офіс Генерального прокурора, РНБО, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та військові адміністрації.

Проаналізовано чинну нормативно-правову базу протидії колабораціонізму, виявлено її фрагментарність та прогалини в адміністративному регулюванні. Зазначено основні проблеми реалізації адміністративно-правових заходів: відсутність єдиної процедури перевірки осіб, слабка міжвідомча координація, дефіцит кадрових ресурсів та нерегульованість механізмів оскарження.

На підставі аналізу запропоновано напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму протидії колабораційній діяльності, зокрема законодавче уточнення понять і процедур, посилення міжвідомчої взаємодії та правовий захист осіб, до яких застосовуються відповідні заходи.

Перспективи. Подальші наукові дослідження у сфері адміністративно-правових засад протидії колабораційній діяльності мають зосередитися на розробці комплексного спеціального законодавства, яке б чітко визначало ознаки та форми колабораціонізму, процедури виявлення, перевірки й реагування на відповідні дії. Перспективним напрямом є уніфікація адміністративних процедур перевірки добросовісності посадових осіб, створення єдиної цифрової міжвідомчої платформи обміну інформацією, а також нормативне закріплення адміністративно-правових механізмів захисту осіб, які добровільно відмовилися від співпраці з окупаційними структурами.

Ключові слова: публічна влада, колабораційна діяльність, адміністративно-правові заходи, превенція, контроль, адміністративний примус, національна безпека, воєнний стан.

Summary. The article carries out a comprehensive scientific study of administrative and legal measures to counter collaboration activities, which are implemented by public authorities under martial law. From the perspective of administrative law, the key tasks of such measures are analyzed, their legal nature, goals, subjects of implementation and functional features are determined. Special attention is paid to the modern regulatory and legal support for countering collaborationism, including the Law of Ukraine “On the Fundamentals of National Resistance”, the Law of Ukraine “On the Legal Regime of Martial Law”, the Code of Ukraine on Administrative Offenses and other acts.

Within the framework of the study, the author’s definition of the concept of “administrative and legal measures of public authorities in the field of countering collaboration activities” was developed, and their classification according to functional criteria was proposed: preventive (preventive), control and supervision and administrative coercion measures. The range of entities authorized to implement the above measures has been determined, including: the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Security Service of Ukraine, the Office of the Prosecutor General, the National Security and Defense Council of Ukraine, the National Agency for the Prevention of Corruption, the State Bureau of Investigation, local self-government bodies and military administrations, and central executive bodies.

The administrative and legal functions of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the field of countering collaborative activities as one of the key coordinators of state policy in this area have been separately analyzed. The main problems that hinder the effective implementation of administrative and legal measures have been outlined, including: the lack of a unified approach to the classification of collaborative activities, insufficient level of interdepartmental coordination, and gaps in regulatory regulation.

Based on the analysis, specific directions for improving the mechanisms of administrative and legal response to manifestations of collaborationism are proposed, in particular by clarifying legislative definitions, strengthening the analytical function of public authorities, and introducing innovative monitoring and public control tools.

Introduction. In the context of ongoing aggression against Ukraine, the issue of effective state response to manifestations of collaborationism, which pose a serious threat to national security, territorial integrity, and public order, is of particular relevance. In this context, an important role belongs to public authorities, which are empowered to form and implement administrative and legal measures to counter collaborationism.

Administrative law, as a branch of public law, provides the regulatory and organizational foundations for the activities of public authorities in the field of preventing and neutralizing collaborationist threats. Accordingly, administrative and legal measures are not only a tool for responding to manifestations of loyalty to the aggressor state, but also an important element of the legal mechanism for protecting state sovereignty and public order. The modern practice of countering collaborative activities requires a holistic theoretical and legal understanding, definition of tasks, typology of administrative and legal measures and clarification of the circle of subjects that perform the relevant functions. Special attention is required to analyze the regulatory and legal framework that regulates this activity, as well as to identify existing gaps and shortcomings in the field of administrative regulation.

Purpose. The purpose of the article is a comprehensive study of administrative and legal measures to counter collaborative activities carried out by public authorities.

Materials and methods. The study is based on the analysis of a complex of normative, analytical and scientific-theoretical sources related to administrative-legal measures to counter collaboration activities. The basis of the material base is the Constitution of Ukraine, profile laws (“On the legal regime of martial law”, “On the foundations of national resistance”, “On the national security of Ukraine”, etc.), the Code of Ukraine on administrative offenses, subordinate normative acts, as well as international documents and public reports.

The research methodology combines general scientific and special legal methods. A system-structural approach was applied to classify administrative-legal measures and analyze the subject composition. The formal-legal method was used to interpret current norms, the comparative-legal method was used to compare Ukrainian and European experience. Logical-legal analysis allowed us to formulate the author’s definition of key concepts, and the methods of analysis and synthesis were used to structure the issues and suggest ways to improve administrative-legal mechanisms.

Results. As a result of the study, it was established that collaborative activity is a threat to the national security of Ukraine, and administrative and legal measures to counter it are an important tool of public authorities in martial law. The author’s definition of such measures as normatively regulated forms and methods of activity of public authorities aimed at preventing, detecting, stopping and bringing to justice persons involved in collaboration with the aggressor is substantiated.

A functional classification of administrative and legal measures is proposed: preventive, control and supervision and coercive. The subjects implementing these measures are identified, in particular: the President of Ukraine, the Verkhovna Rada, the Cabinet of Ministers, the Security Service of Ukraine, the Prosecutor General’s Office, the National Security and Defense Council, central executive bodies, local self-government bodies and military administrations.

The current regulatory and legal framework for countering collaborationism is analyzed, its fragmentation and gaps in administrative regulation are identified. The main problems of implementing administrative and legal measures are indicated: the lack of a unified procedure for verifying individuals, weak interdepartmental coordination, a shortage of human resources and the lack of regulation of appeal mechanisms.

Based on the analysis, directions for improving the administrative and legal mechanism for countering collaboration activities are proposed, in particular, legislative clarification of concepts and procedures, strengthening interdepartmental interaction and legal protection of persons to whom the relevant measures are applied.

Discussion. Further scientific research in the field of administrative and legal principles of countering collaboration activities should focus on the development of comprehensive special legislation that would clearly define the signs and forms of collaborationism, the procedures for detecting, verifying and responding to relevant actions. A promising direction is the unification of administrative procedures for verifying the integrity of officials, the creation of a single digital interdepartmental information exchange platform, as well as the regulatory consolidation of administrative and legal mechanisms for protecting persons who voluntarily refused to cooperate with the occupation structures.

Key words: public authority, collaboration activities, administrative and legal measures, prevention, control, administrative coercion, national security, martial law.

Постановка проблеми. З початком повномасштабної збройної агресії РФ проти України колабораційна діяльність набула системного характеру та перетворилася на одну з ключових загроз національній безпеці й державному суверенітету. За цих умов особливої актуальності набуває діяльність органів публічної влади, спрямована на запобігання, виявлення і припинення співпраці з державою-агресором у межах адміністративно-правової юрисдикції.

Попри розширення нормативної бази та зростання ролі адміністративно-правових інструментів, у вітчизняній науці адміністративного права досі не вироблено єдиного підходу до визначення сутності, видів і класифікацій адміністративно-правових заходів протидії колабораціонізму, не узагальнено суб’єктний склад їх реалізації та не сформовано цілісну модель взаємодії публічних органів у цій сфері. Водночас, ефективність таких заходів визначається не лише їх нормативним забезпеченням, а й належною

координацією, процедурною визначеністю та правовими гарантіями захисту прав людини.

Таким чином, існує нагальна потреба в комплексному науково-правовому осмисленні сучасного стану здійснення адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності органами публічної влади, з урахуванням особливостей функціонування держави в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика адміністративно-правового забезпечення протидії колабораційній діяльності органами публічної влади поступово інтегрується в сучасну українську науку адміністративного права, зокрема в умовах збройної агресії проти України. У цьому контексті вагомим є науковий доробок ряду вітчизняних дослідників, які започаткували осмислення окремих аспектів адміністративного реагування на загрози колабораціонізму.

Так, у праці Акімової Л., Акімова О., Майстренка К. зроблено спробу системно проаналізувати антикорупційні заходи в контексті посилення спроможності державного управління до протидії колабораційним проявам, з акцентом на координацію дій правоохоронних та управлінських структур [14]. Автори аргументують важливість комплексного адміністративного впливу, в тому числі через профілактичні, регуляторні та контрольні механізми.

Дослідження Камардіної Ю. В. та Філіпенка А. С. присвячено антикорупційним програмам органів місцевого самоврядування як ефективного адміністративному інструменту превентивного реагування. Хоча автори досліджують переважно сферу запобігання корупції, запропонована модель організаційно-правового впливу є релевантною для оцінки інституційних основ протидії колабораціонізму в умовах воєнного стану [15].

У свою чергу, Р. Турчин ґрунтовно окреслює проблемні аспекти колабораційної діяльності в умовах воєнного стану, звертаючи увагу на неузгодженість законодавчої бази, відсутність єдиних адміністративних процедур, а також загрозу для прав і свобод громадян у процесі протидії колабораціонізму [16]. Автор висловлює слушну тезу про необхідність впровадження нових форм адміністративного реагування із дотриманням принципу правової визначеності.

Важливим підґрунтям для формування бачення ролі публічної влади в умовах надзвичайних ситуацій є праця Р. Щокіна, де досліджено особливості системи органів публічного адміністрування в окремій галузі — сфері освіти. У ній обґрунтовано, що ефективність адміністративної діяльності публічних органів безпосередньо залежить від правового регламенту їх компетенції, процедурної визначеності та здатності до міжвідомчої взаємодії [10, с. 80]. Ці висновки мають методологічну цінність і для аналізу колабораційної проблематики.

Разом з тим, слід визнати, що в науковому дискурсі наразі бракує досліджень, які комплексно охо-

плювали б адміністративно-правові заходи протидії колабораційній діяльності саме в аспекті діяльності органів публічної влади.

Формулювання цілей статті. Метою статті є всебічне дослідження адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності, що здійснюються органами публічної влади, шляхом з'ясування їх ключових завдань, аналізу чинного нормативно-правового забезпечення у цій сфері, визначення форм реалізації (превентивних, контрольних-наглядових, примусових), формулювання авторського визначення відповідного правового феномену, окреслення кола уповноважених суб'єктів, зокрема центральних і місцевих органів виконавчої влади, вивчення функцій Кабінету Міністрів України як системоутворюючого суб'єкта державної політики у сфері протидії колабораціонізму, виявлення актуальних проблем практичної реалізації вказаних заходів та обґрунтування перспективних напрямів їх вдосконалення в межах адміністративно-правової парадигми.

Виклад основного матеріалу. В умовах повномасштабної військової агресії РФ проти України проблема протидії колабораційній діяльності набуває особливого значення. Держава зіткнулася з необхідністю застосування комплексу адміністративно-правових заходів, які мають на меті запобігти, виявити та припинити співпрацю громадян з окупаційними силами чи державою-агресором. Сучасний погляд на цю проблему з позиції адміністративного права полягає в розумінні необхідності системного та комплексного підходу до здійснення відповідних заходів органами публічної влади.

На нашу думку — адміністративно-правові заходи протидії колабораціонізму слід розглядати як нормативно врегульовані дії та рішення органів публічної влади, що реалізуються з метою забезпечення національної безпеки, попередження проявів колабораційної діяльності, притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності, а також координації громадського спротиву таким діям.

До ключових завдань адміністративно-правових заходів належать: а) забезпечення ефективного контролю за дотриманням законодавства, спрямованого проти колабораціонізму; б) профілактика та недопущення поширення ворожої пропаганди та ідеології серед населення; в) створення умов для участі громадянського суспільства у протидії проявам колабораційної діяльності; г) оперативне реагування на факти співпраці з окупантом шляхом застосування адміністративних санкцій.

Колабораціонізм, як явище співпраці громадян з ворожими силами на шкоду власній державі, становить серйозну загрозу національній безпеці та суверенітету. Органи публічної влади відіграють ключову роль у протидії цьому явищу, реалізуючи комплекс функцій та дотримуючись принципів, спрямованих на захист державності.

Загалом, органи публічної влади в умовах воєнного стану відіграють ключову роль у формуванні та реалізації адміністративно-правових заходів протидії колабораціонізму. Їхня діяльність повинна ґрунтуватися на комплексному виконанні регуляторної, контрольної, профілактичної та аналітичної функцій. Реалізація зазначених функцій має здійснюватися на засадах законності, пропорційності, відкритості та недискримінації. Зміцнення цих підходів дозволить не лише зберегти цілісність публічного управління, але й гарантувати демократичний правопорядок в умовах зовнішньої загрози.

Сучасне українське законодавство визначає чіткі адміністративно-правові підстави для реалізації заходів протидії колабораційній діяльності. Основними нормативними актами у цій сфері є:

1. Конституція України — є основою правового регулювання діяльності органів публічної влади у сфері протидії колабораційній діяльності. Вона встановлює базові принципи, на яких ґрунтується діяльність органів публічної влади в умовах загроз територіальній цілісності та державному суверенітету. Зокрема, стаття 17 визначає, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Стаття 65 встановлює, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України [1];

2. Закон України «Про основи національного спротиву» — визначає загальні засади організації та здійснення національного спротиву, включаючи рух опору та територіальну оборону, як механізми протидії колабораціонізму. Закон чітко окреслює компетенцію та завдання органів влади у забезпеченні координації громадянського спротиву та територіальної оборони з метою запобігання співпраці з окупантом [2];

3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який надає органам публічної влади додаткові повноваження для ефективного реагування на загрози, пов'язані з колабораціонізмом. Цей Закон визначає правовий режим, за якого реалізуються специфічні адміністративно-правові повноваження щодо протидії колабораціонізму, зокрема через обмеження конституційних прав, посилення відповідальності посадових осіб та можливість запровадження особливих адміністративних процедур [3];

4. Закон України «Про оборону України» — визначає функції та обов'язки державних органів у сфері оборони, включаючи реалізацію адміністративних заходів щодо протидії співпраці громадян з ворогом. Він встановлює механізм взаємодії Збройних Сил з адміністративними органами, що відповідають за виявлення та припинення колабораційної діяльності [4].

5. Закон України «Про національну безпеку України» визначає правові засади та організаційно-правові основи державної політики у сфері націо-

нальної безпеки, включаючи протидію колабораційній діяльності. Цей закон встановлює, що одним із пріоритетів державної політики є забезпечення інформаційної безпеки, протидія розвідувально-підривній діяльності іноземних держав та недопущення колабораціонізму [5].

6. Закон України «Про очищення влади» Незважаючи на те, що зазначений закон був ухвалений у 2014 році в контексті подолання наслідків режиму Януковича, його норми залишаються актуальними в частині обмеження доступу до державної служби осіб, причетних до дій, що суперечать принципам незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України [6].

7. Закон України «Про запобігання корупції» — встановлює інструменти адміністративного контролю за доброчесністю посадових осіб, які у сучасних умовах можуть бути використані для перевірки на предмет причетності до колабораційної діяльності. Національне агентство з питань запобігання корупції має повноваження проводити моніторинг способу життя та перевірки декларацій [7].

8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» — установлює повноваження органів місцевого самоврядування щодо контролю за публічними службовцями на місцях, ініціювання перевірок, звернення до правоохоронних та антикорупційних органів [8].

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення — відіграє важливу роль у нормативному забезпеченні адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з колабораціонізмом. В рамках КУпАП передбачаються санкції за адміністративні правопорушення, що стосуються поширення ворожої пропаганди, порушення режиму воєнного стану та невиконання законних розпоряджень органів влади, спрямованих на протидію колабораційній діяльності [9].

Крім того, важливу роль у нормативному регулюванні діяльності органів публічної влади відіграють також підзаконні акти, до яких належать: а) постанови Кабінету Міністрів України щодо координації діяльності міністерств і відомств у сфері протидії колабораціонізму; б) накази Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України, що встановлюють детальні процедури і регламенти щодо профілактики, виявлення та припинення проявів колабораційної діяльності; в) акти місцевих державних адміністрацій та військових адміністрацій, які регулюють відповідні заходи на регіональному рівні.

Сучасні адміністративно-правові заходи протидії колабораціонізму можна класифікувати за такими формами:

1. Превентивні (профілактичні) заходи — є найбільш ефективним засобом попередження колабораціонізму. Серед них: а) інформаційно-просвітницькі кампанії щодо ризиків та наслідків співпраці з агресором; б) регулярні профілактичні рейди, перевірки

та адміністративні моніторинги громадських організацій, ЗМІ, політичних рухів; б) адміністративна робота з населенням окупованих або прифронтових територій, направлена на формування суспільної нетерпимості до колабораційної діяльності.

2. Контрольно-наглядові заходи — ці заходи полягають у систематичному контролі за дотриманням законодавства у сфері інформаційної безпеки, діяльності громадських організацій, політичних партій та інших суб'єктів, які можуть мати вплив на громадську думку. Державні органи застосовують адміністративний контроль за діяльністю засобів масової інформації, які можуть поширювати пропагандистську інформацію агресора.

3. Заходи адміністративного примусу — спрямовані на припинення конкретних проявів колабораціонізму і застосовуються у таких формах, як: а) штрафи та адміністративні санкції за поширення пропаганди агресора; б) обмеження певних прав (наприклад, права обіймати державні посади) осіб, що притягнуті до адміністративної відповідальності; в) адміністративні процедури щодо вилучення ліцензій у медіа, які здійснюють підтримку окупаційних сил.

В умовах збройного конфлікту та військової агресії РФ проти України особливу загрозу національній безпеці становить колабораційна діяльність окремих громадян, спрямована на співпрацю з окупаційними структурами або державою-агресором. Ефективність протидії такому негативному явищу залежить від чітко організованої роботи органів публічної влади, які наділені відповідними повноваженнями. Вивчення та уточнення компетенції цих органів є важливим завданням сучасної адміністративно-правової науки. Крім того, в адміністративно-правовому аспекті особливу увагу слід приділяти не лише суб'єктному складу органів публічної влади, а й заходам та інструментам, які вони застосовують у межах чинного законодавства. Основними суб'єктами — носіями публічної влади є Президент України, Верховна Рада України, органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, органи судової влади, суб'єкти делегованих повноважень, інші державні органи [10, с. 80].

На нашу думку адміністративно-правові заходи органів публічної влади у сфері протидії колабораційній діяльності — це врегульовані нормами адміністративного права форми й методи діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та спеціалізованих правоохоронних структур, що спрямовані на запобігання, виявлення, припинення та притягнення до відповідальності осіб, які здійснюють або сприяють колабораційній діяльності. Ці заходи мають як профілактичний, так і правозастосовний характер, що забезпечує комплексність протидії загрозам національній безпеці.

Саме тому, що стосується питання здійснення органами публічної влади саме адміністративно-

правових заходів протидії колабораційній діяльності, то на нашу думку, до таких органів варто віднести:

1. Президент України — як глава держави згідно зі ст. 106 Конституції України [1]; а) очолює Раду національної безпеки і оборони (РНБО), яка виносить стратегічні рішення у сфері безпеки; б) має право вносити до парламенту законопроекти як невідкладні; в) може видавати укази щодо реалізації санкцій, розпуску органів, які співпрацювали з окупаційною адміністрацією. Указами Президента реалізуються санкційні повноваження, зокрема осіб, які через колабораціонізм загрожують національній безпеці (див. Указ № 145/2023 про застосування персональних санкцій) [11].

2. Верховна Рада України — як єдиний орган законодавчої влади в державі, формує правову основу протидії колабораціонізму шляхом прийняття законів, внесення змін до чинного законодавства, визначення відповідальності, механізмів запобігання та контролю. Сам парламент прийняв Закон України № 2108-IX від 03.03.2022, яким було криміналізовано колабораціонізм як суспільно небезпечну діяльність [12]. Крім того, Верховна Рада здійснює парламентський контроль, зокрема через діяльність відповідальних комітетів (Комітет з питань правоохоронної діяльності, Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки тощо), які розглядають аналіз ефективності роботи виконавчої влади у сфері протидії колабораційній діяльності.

3. Кабінет Міністрів України — є вищим органом виконавчої влади, який, згідно з Конституцією України та Законом України «Про Кабінет Міністрів України», здійснює координацію і спрямування діяльності центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки держави. Саме це визначає його ключову роль у формуванні та реалізації державної політики щодо протидії колабораціонізму як загрози державному суверенітету та територіальній цілісності України.

З точки зору адміністративного права функції Кабінету Міністрів у сфері протидії колабораціонізму включають:

1) Нормотворча функція — Кабінет Міністрів України затверджує нормативно-правові акти, що регулюють: а) порядок організації та проведення заходів національного спротиву; б) процедури взаємодії правоохоронних та інших органів влади у сфері виявлення та припинення колабораційної діяльності; в) порядок застосування спеціальних адміністративних заходів на територіях, де існує підвищений ризик колабораційних проявів.

2) Координаційна функція — важливою функцією є забезпечення ефективної взаємодії та координації діяльності центральних органів виконавчої влади, правоохоронних структур та місцевих адміністрацій у сфері протидії колабораційній діяльності, зокрема: а) проведення міжвідомчих нарад та координацій-

них засідань; б) створення координаційних центрів і штабів для оперативного реагування на загрози; в) визначення порядку взаємодії правоохоронних та інших державних органів під час проведення спеціальних операцій.

3) Контрольно-наглядова функція — ця функція передбачає здійснення Урядом контролю за: а) виконанням центральними органами виконавчої влади завдань у сфері протидії колабораціонізму; б) ефективністю заходів, спрямованих на запобігання співпраці громадян із окупаційними силами.

4) Інформаційно-просвітницька функція — Кабінет Міністрів України забезпечує здійснення інформаційної роботи серед населення щодо ризиків колабораціонізму, формує негативне ставлення суспільства до співпраці з агресором, затверджує відповідні державні інформаційні програми.

Серед ключових адміністративно-правових заходів, що вживаються Кабінетом Міністрів, можна виділити такі: а) затвердження державних програм протидії колабораційній діяльності, які включають комплекс профілактичних, правових, інформаційних і організаційних заходів; б) запровадження спеціальних адміністративних режимів (зокрема, особливого порядку в'їзду-виїзду на території підвищеного ризику, комендантської години тощо); в) прийняття рішень про введення санкцій та адміністративних обмежень щодо осіб і організацій, причетних до колабораціонізму; г) розробка та впровадження механізмів захисту осіб, які здійснюють активну протидію колабораціонізму.

4. Служба безпеки України (СБУ) — є головний суб'єкт протидії загрозам національної безпеці, виключно з колабораційною діяльністю. До її функцій входять: а) виявлення, документування та припинення дій, що становлять загрозу державному суверенітету; б) здійснення досудового розслідування злочинів; в) координація діяльності інших правоохоронних органів у відповідній сфері. У межах адміністративної юрисдикції СБУ ініціює: а) заборону на зайняття посад; б) відкриття проваджень з перевірки доброчесності; в) надання пропозицій до РНБО щодо застосування санкцій. СБУ також формує аналітичну базу щодо потенційних колаборантів, опрацьовуючи відкриті джерела, соціальні мережі, внутрішні звіти, співпрацює з іноземними розвідувальними структурами для оцінки ризиків інфільтрації публічного сектору.

5. Офіс Генерального прокурора — виконує таке повноваження: а) здійснення нагляду за законністю досудового розслідування справ про колабораціонізм; б) підтримка публічного обвинувачення у суді; в) аналіз судової практики з призначення вироблення єдиних стандартів кваліфікації.

6. Рада національної безпеки і оборони України — виконує функції стратегічного планування та застосування санкцій у відповідності до Закону України «Про санкції». Її рішення можуть включа-

ти: а) блокування активів осіб, які співпрацювали з ворогом; б) заборону на участь у виборах; в) анулювання дозволів, ліцензій, сертифікатів [13].

7. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) — є важливим інструментом адміністративної перевірки доброчесності публічних службовців. У контексті протидії колабораціонізму цей орган здійснює: а) перевірку декларацій осіб, які повертаються на публічну службу після окупації; б) проведення спеціальних перевірок при призначенні на посади; в) моніторинг способу життя та поведінки публічних службовців. Окрім того, НАЗК розробляє аналітичні висновки та рекомендації для державних органів, готує стандарти публічної служби в умовах ризиків колабораційної діяльності, бере участь у формуванні антикорупційної політики в умовах воєнного стану.

8. Державне бюро розслідувань (ДБР) — компетенція охоплює: а) розслідування злочинів колабораціонізму, вчинених держслужбовцями, суддями, правоохоронцями; б) фіксацію злочинної діяльності на тимчасово окупованих територіях; в) участь у процедурі очищення державного апарату.

9. Органи місцевого самоврядування та військової адміністрації — згідно зі статтею 7 Конституції України, місцеве самоврядування визнається і гарантується державою як форма публічного управління, що реалізується територіальними громадами безпосередньо або через створені ними органи [1]. У контексті воєнного стану та збройного конфлікту, компетенція органів місцевого самоврядування у сфері протидії колабораційній діяльності включає визначений законодавством комплекс адміністративних функцій, повноважень і завдань, спрямованих на виявлення, попередження та належне реагування на прояви співпраці громадян з державою-агресором або її окупаційними силами. З позиції адміністративного права ця компетенція реалізується через організацію профілактичної роботи, співпрацю з правоохоронними органами, впровадження спеціальних адміністративних заходів та застосування адміністративних процедур щодо осіб, які здійснюють або потенційно можуть здійснювати колабораційну діяльність [14, с. 14].

На рівні територіальних громад саме органи місцевого самоврядування часто першими фіксують факти колабораційної діяльності. Повноваження цих органів передбачені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» і включають: а) співпрацю з правоохоронними органами — ОМС зобов'язані взаємодіяти з органами Національної поліції та Служби безпеки України для виявлення та документування фактів колабораційної діяльності. Це передбачає обмін інформацією та спільну реалізацію заходів щодо запобігання таким правопорушенням; б) моніторинг ситуації в громаді — ОМС здійснюють постійний аналіз суспільно-політичної ситуації на своїй території, виявляють потенційні загрози та роз-

робляють заходи для їх нейтралізації; в) інформування громадськості — ОМС проводять роз'яснювальну роботу серед населення щодо неприпустимості колабораціонізму, інформують про відповідальність за такі дії та сприяють формуванню негативного ставлення до проявів співпраці з окупаційними силами; г) контроль за кадровим складом органів місцевої влади; г) аналіз діяльності посадових осіб на предмет лояльності до держави [8]. Вони відіграють роль первинної ланки публічної адміністрації, надають необхідну інформацію органам державної влади, приймають нормативні акти з регламентації кадрової політики на місцевому рівні. Тобто, у межах своєї компетенції ОМС мають право: а) ініціювати звільнення осіб з посад у разі встановлення фактів колабораційної діяльності; б) приймати рішення про заборону обіймати певні адміністративні посади на території громади; в) звертатися до центральних органів виконавчої влади для погодження кадрових рішень; г) приймати політичні заяви й звернення до органів державної влади щодо неприпустимості співпраці з агресором [15].

10. Міністерство внутрішніх справ України — займає провідну роль у здійсненні адміністративних заходів протидії колабораційній діяльності, яке через свої підрозділи Національну поліцію, Державну прикордонну службу, Державну міграційну службу — виконує функції виявлення, документування та адміністративного реагування на факти колабораціонізму. Зокрема, Національна поліція України реалізує: а) оперативно-розшукову діяльність щодо підозрюваних осіб; б) участь у затриманнях, обшуках, зборах доказів; в) співпрацю з військовою адміністрацією на деокупованих територіях. Особливе значення має робота поліцейських у сфері інформаційної безпеки зокрема виявлення публічних виправдань дій РФ у соціальних мережах. Крім того, поліція контролює дотримання порядку на деокупованих територіях, фіксує факти участі осіб у функціонуванні псевдоорганів влади, забезпечує безпеку населення в умовах нестабільності та правового.

11. Міністерство оборони України — забезпечує захист територіальної цілісності, а в межах адміністративної юрисдикції бере участь у контролі за дотриманням законодавства серед військовослужбовців, волонтерських формувань, мобілізованих осіб. У випадках виявлення колабораційної поведінки в зоні бойових дій МОУ готує матеріали для СБУ та МВС, а також здійснює службові розслідування. Через воєнні адміністрації Міністерство реалізує превентивні заходи на тимчасово деокупованих територіях.

12. Міністерство юстиції України — забезпечує правову підтримку заходів протидії колабораційній діяльності шляхом: а) ведення Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано санкції; б) нормативно-правового супроводу процедури люстрації та обмеження доступу до публічної служби;

в) реалізації положень адміністративного законодавства щодо колабораційної діяльності через пенітенціарну систему. Мін'юст також надає правову експертизу проектів нормативно-правових актів, що стосуються протидії колабораціонізму, взаємодіє з міжнародними інституціями у сфері прав людини.

13. Міністерство освіти і науки України — у галузі освіти актуальним є запобігання поширенню ідей колабораційної діяльності у закладах освіти, особливо на деокупованих територіях. МОН уповноважено: а) виявляти факти впровадження навчальної програми РФ; б) контролювати призначення керівників освітніх установ; в) приймати рішення про звільнення освітян, які співпрацювали з окупантами; г) координує процес деколонізації освітнього простору; г) забезпечує інформаційний супровід просвітницьких програм щодо спротиву агресії.

14. Міністерство інформаційної політики України — відповідає за інформаційну безпеку держави, розробляє та реалізує стратегії протидії інформаційній агресії, яка може сприяти колабораційній діяльності.

15. Міністерство цифрової трансформації України — відповідає за технологічне забезпечення процедур верифікації, адміністрування цифрових реєстрів, інтеграцію баз даних. В умовах протидії колабораціонізму Мінцифра: а) координує проекти електронного документообігу щодо перевірки осіб; б) забезпечує захищене збереження даних про службовців; в) співпрацює з НАЗК, МВС, СБУ у сфері цифрової ідентифікації осіб. Завдяки цифровим інструментам стає можливим у режимі реального часу перевіряти кандидатів на посади та фіксувати інформацію про порушення [16, с. 73].

16. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України — цей орган координує державну політику з деокупації, реінтеграції та адаптації громадян, які проживали під окупацією. У межах адміністративно-правової компетенції Мінреінтеграції: а) взаємодіє з ЦОВВ та військовими адміністраціями щодо перевірок осіб; б) координує процеси очищення публічної служби; в) сприяє формуванню нормативної бази у сфері перехідного правосуддя. Особливу увагу міністерство приділяє гарантіям прав осіб, які відмовились від співпраці з ворогом та сприяли спротиву. Проте, варто пам'ятати, що постановою Кабінет Міністрів України від 3 грудня 2024 р. № 1366, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України було переіменовано на Міністерство національної єдності України [17].

Також, органи публічної влади активно взаємодіють із міжнародними організаціями: а) передають докази спільної діяльності до Міжнародного кримінального суду; б) узгоджують санкційні політики через МЗС; в) беруть участь у проектах ООН, ОБСЄ та Ради Європи щодо розслідування воєнних злочинів, пов'язаних з колабораційною діяльністю.

На нашу думку основними проблемами реалізації органами публічної влади адміністративно-правових заходів протидії колабораційній діяльності можна назвати:

1. Нечіткість нормативного регулювання — значна частина адміністративних процедур протидії колабораційній діяльності регламентована підзаконними актами, зокрема постановами Кабінету Міністрів України, наказами центральних органів виконавчої влади. Відсутність спеціального кодифікованого законодавчого акту, який би системно визначав правову природу колабораціонізму, його ознаки, суб'єктів та механізми протидії, створює правову невизначеність і породжує колізії у правозастосовній практиці.

2. Відсутність єдиної адміністративної процедури перевірки осіб — порядок перевірки доброчесності, встановлення зв'язків із окупаційними адміністраціями чи збройними формуваннями держави-агресора відрізняється залежно від органу влади. Відсутність єдиної, уніфікованої процедури перевірки осіб призводить до вибіркового підходу, адміністративних зловживань і зменшує рівень довіри до системи державного управління.

3. Недостатня ефективність міжвідомчої взаємодії — взаємодія між органами виконавчої влади, СБУ, НАЗК, прокуратурою, органами місцевого самоврядування залишається фрагментарною. Відсутність єдиних інформаційних платформ, інтегрованих баз даних, захищених каналів зв'язку уповільнює адміністративні процедури та збільшує ризики упущення колаборантів.

4. Брак кадрів та ресурсів — особливої актуальності ця проблема набуває на рівні територіальних громад та військових адміністрацій. Відсутність достатньої кількості підготовлених фахівців у сфері національної безпеки, адміністративного права та кадрової політики унеможлиблює повноцінну реалізацію заходів з перевірки та реагування на колабораційну діяльність.

5. Неврегульованість механізмів оскарження адміністративних рішень — у багатьох випадках особи, до яких застосовано заходи у зв'язку з підозрою у колабораційній діяльності, позбавлені ефективного механізму захисту прав. Це створює ризик зловживань з боку органів влади, порушення принципів верховенства права та дискредитації державної політики у цій сфері.

Саме тому, ми вважаємо, що основним напрямом вдосконалення адміністративно-правових заходів, які здійснюються органами публічної влади є:

1. Удосконалення нормативно-правової бази:

1) У Кодексі України про адміністративні правопорушення бажано внести зміни, які повинні стосуватися запровадження нових статей, які передбачають посилення адміністративної відповідальності за дії, що створюють передумови або безпосередньо сприяють колабораційній діяльності. На нашу думку

необхідно запровадити зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо визначення адміністративного правопорушення (проступку), пов'язаного із здійсненням колабораційної діяльності, що є актуальною та вчасною законодавчою ініціативою, яка відповідає сучасним викликам національної безпеки України в умовах збройної агресії.

Внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо визначення адміністративного правопорушення (проступку), пов'язаного із здійсненням колабораційної діяльності не лише підвищують ефективність протидії колабораційній діяльності на адміністративному рівні, але й створюють додаткові правові гарантії для захисту прав та свобод громадян, які могли діяти під примусом. Водночас вони сприяють зміцненню правової свідомості та формуванню чіткого неприйняття в суспільстві будь-яких форм співпраці з державою-агресором.

2) Доповнити Кодекс адміністративного судочинства України положеннями про: а) спори, пов'язані із застосуванням адміністративних заходів щодо осіб, підозрюваних у колабораційній діяльності; б) розгляд справ щодо рішень про відсторонення, звільнення, заборону займати посади на підставі колабораціонізму.

3) В Законах України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування» [18], який лише набирає чинності, доцільно: а) запровадити обов'язкову перевірку на предмет причетності до колабораційної діяльності при вступі на службу; б) закріпити механізми регулярного моніторингу вже працюючих посадовців; в) визначити перелік посад, що вимагають поглибленої перевірки (у сфері безпеки, освіти, медицини, місцевого самоврядування); г) надати правові гарантії для захисту посадовців, які добровільно повідомляють про спроби вербування з боку агресора.

4) Внести зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», зокрема передбачити можливість запровадження додаткових адміністративних режимів та процедур на територіях, де існує підвищений ризик поширення колабораційної діяльності, таких як посилений паспортний контроль, тимчасове обмеження права на пересування, адміністративне затримання для з'ясування обставин.

2. Прийняття спеціального закону України «Про протидію колабораційній діяльності» або «Про адміністративно-правові засади протидії колабораційній діяльності» — який має визначити: а) адміністративно-правове поняття «колабораційна діяльність», його ознаки, критерії класифікації; б) правову природу колабораційної діяльності; в) категорії адміністративно відповідальних дій (публічна підтримка агресора, участь у заходах окупантів, інформаційна співпраця тощо); г) адміністративно-правові механізми виявлення та реагування на колабораційну діяльність; г) перелік адміністративних

процедур, що застосовуються органами виконавчої влади та місцевого самоврядування для виявлення, профілактики та припинення колабораційної діяльності; д) адміністративні санкції (штрафи, заборони, обмеження прав) за дії, що сприяють колабораційній діяльності; е) правові підстави для застосування адміністративних заходів (перевірок, відсторонення, дисциплінарної відповідальності, обмеження доступу до служби); є) описання процедурного механізму реалізації повноважень органів публічної влади.

3. Уніфікація процедур перевірки доброчесності — це запровадження єдиного адміністративного регламенту перевірки службовців, кандидатів на посади, осіб, які повертаються з тимчасово окупованих територій, забезпечить однаковий підхід для всіх органів влади, мінімізує дискрецію посадових осіб і сприятиме зміцненню довіри до держави.

4. Розробка електронної міжвідомчої платформи перевірок — це створення цифрового інструменту, що забезпечуватиме обмін інформацією між СБУ, МВС, Мін'юстом, НАЗК, органами місцевого самоврядування, що дозволить: а) виявляти конфлікти інтересів; б) перевіряти факти участі в окупаційній владі; в) вести реєстр осіб, яким відмовлено в доступі до служби через підозри у колабораційній діяльності.

5. Посилення кадрової спроможності органів публічної влади — необхідно: а) підвищити кваліфікацію посадових осіб, відповідальних за адміністративні процедури перевірки; б) запровадити стандартизовані тренінги та сертифікацію; в) залучати фахівців із національної безпеки, адміністративного права та інформаційної аналітики.

6. Розвиток механізмів правового захисту громадян — це удосконалення адміністративного судочинства в частині розгляду спорів щодо підозр у колабораційній діяльності, запровадження спеціалізованих суддів або палат в окружних адміністративних судах дозволить гарантувати баланс між інтересами держави та правами особи

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу сформулювати цілісне уявлення про адміністративно-правові заходи протидії колабораційній діяльності як важливу складову сучасної державної політики національної безпеки, що реалізується органами публічної влади в умовах збройної агресії проти

України. З'ясовано, що ці заходи мають комплексний, функціонально диференційований характер та виконують як профілактичну, так і примусову функції, а їх ефективність залежить від законодавчої визначеності, інституційної взаємодії та процедурної впорядкованості.

У межах дослідження: визначено основні завдання адміністративно-правових заходів протидії колабораціонізму; систематизовано чинну нормативно-правову базу у цій сфері; здійснено функціональну класифікацію таких заходів (превентивні, контрольні-наглядові, примусові); запропоновано авторське визначення адміністративно-правових заходів органів публічної влади щодо протидії колабораційній діяльності; окреслено повноваження ключових державних органів, що забезпечують реалізацію таких заходів, із виокремленням координаційної ролі Кабінету Міністрів України; виявлено основні проблеми реалізації адміністративно-правових заходів, серед яких: відсутність єдиної термінологічної бази, фрагментарність нормативного регулювання, низький рівень міжвідомчої координації; сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правового механізму протидії колабораціонізму, зокрема через розробку спеціального закону, уніфікацію адміністративних процедур та створення інтегрованих цифрових платформ обміну інформацією.

Перспективами подальших наукових досліджень у цій площині є: розробка концепції спеціального адміністративно-правового акту щодо протидії колабораційній діяльності; уточнення статусу і механізмів взаємодії суб'єктів, що реалізують зазначені заходи; вивчення правових гарантій захисту прав осіб, до яких застосовуються адміністративно-правові обмеження; аналіз міжнародного досвіду правового реагування на прояви співпраці з окупаційними режимами; дослідження адміністративно-правової реінтеграції тимчасово окупованих територій після деокупації.

Означена тематика є динамічною та надзвичайно актуальною, що зумовлює необхідність подальшої теоретико-правової розробки та практичного осмислення адміністративно-правових засад протидії колабораційній діяльності в контексті публічного адміністрування, національної безпеки та прав людини.

Література

1. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
2. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX: станом на 5 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII: станом на 8 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
4. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII: станом на 5 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

5. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII: станом на 9 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
6. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР: станом на 5 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1-212-24): Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X: станом на 1 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
10. Щокін Р. Особливості системи органів публічного адміністрування у сфері освіти. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. Т. 2–2(30). С. 78–81. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/2/part_2/17.pdf (дата звернення: 31.03.2025).
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 10 березня 2023 року «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента України № 145/2023. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1452023-46085> (дата звернення: 31.03.2025).
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
13. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 № 1644-VII: станом на 21 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
14. Акімова Л., Акімов О., Майстренко К. Система антикорупційних заходів в контексті підвищення ефективності правоохоронної діяльності та протидії колабораціонізму в державному управлінні. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2024. № 1–2. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/561> (дата звернення: 31.03.2025).
15. Камардіна Ю. В., Філіпенко А. С. Антикорупційні програми органів місцевого самоврядування як організаційно-правові засоби протидії корупції. *Вісник мариупольського державного університету*. 2022. № 23–24. С. 53–60. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5645/1/kamar_ant_visn_23.pdf (дата звернення: 31.03.2025).
16. Турчин Р. Колабораціонізм в умовах воєнного стану в Україні: окремі проблеми та шляхи їх подолання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 71–75. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/12.pdf> (дата звернення: 31.03.2025).
17. Про перейменування Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України: Постанова Каб. Міністрів України від 03.12.2024 № 1366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2024-п#Text> (дата звернення: 31.03.2025).
18. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28.06.1996 № 254k/96-VR: stanom na 1 sich. 2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> [in Ukrainian].
2. Pro osnovy natsionalnoho sprotyvu: Zakon Ukrainy vid 16.07.2021 № 1702-IX: stanom na 5 sich. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> [in Ukrainian].
3. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII: stanom na 8 liut. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].
4. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 № 1932-XII: stanom na 5 sich. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> [in Ukrainian].
5. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII: stanom na 9 serp. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
6. Pro ochyshchennia vlady: Zakon Ukrainy vid 16.09.2014 № 1682-VII: stanom na 31 berez. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> [in Ukrainian].
7. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1700-VII: stanom na 1 sich. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].
8. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR: stanom na 5 berez. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> [in Ukrainian].
9. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (statti 1-212-24): Kodeks Ukrainy vid 07.12.1984 № 8073-X: stanom na 1 liut. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
10. Shchokin R. Osoblyvosti systemy orhaniv publicлноho administruvannia u sferi osvity. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. Т. 2–2(30). С. 78–81. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/2/part_2/17.pdf [in Ukrainian].

11. Ukaz Prezidenta Ukrainy № 145/2023 Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 10 bereznia 2023 roku "Pro zastosuvannia ta vnesennia zmin do personalnykh spetsialnykh ekonomichnykh ta inshykh obmezhuvalnykh zakhodiv (sanktsii)". URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1452023-46085> [in Ukrainian].

12. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vstanovlennia kryminalnoi vidpovidalnosti za kolaboratsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> [in Ukrainian].

13. Pro sanktsii: Zakon Ukrainy vid 14.08.2014 № 1644-VII: stanom na 21 lystop. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> [in Ukrainian].

14. Akimova L., Akimov O., Maistrenko K. Systema antykoruptsiinykh zakhodiv v konteksti pidvyshchennia efektyvnosti pravookhoronnoi diialnosti ta protydii kolaboratsionizmu v derzhavnomu upravlinni. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*. 2024. № 1–2. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/561> [in Ukrainian].

15. Kamardina Yu. V., Filipenko A. S. Antykoruptsiini prohramy orhaniv mistsevoho samovriaduvannia yak orhanizatsiino-pravovi zasoby protydii koruptsii. *Visnyk mariupolskoho derzhavnogo universytetu*. 2022. № 23–24. S. 53–60. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5645/1/kamar_ant_visn_23.pdf [in Ukrainian].

16. Turchyn R. Kolaboratsionizm v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: okremi problemy ta shliakhy yikh podolannia. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 2025. № 1. S. 71–75. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/12.pdf> [in Ukrainian].

17. Pro pereimenuvannia Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy: Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 03.12.2024 № 1366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2024-p#Text> [in Ukrainian].

18. Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia: Zakon Ukrainy vid 02.05.2023 № 3077-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> [in Ukrainian].